

**Tarptautinės konferencijos “TĖVAI prieš narkotikus”, įvykusios 2000 11 03 - 04 d.
Vilniuje, Lietuvos dalyvių**

K R E I P I M A S I S

Dėl kovos su narkotikų platinimu TARNYBOS prie Respublikos Vyriausybės įkūrimo

Pastaruoju metu Lietuvoje sparčiai auga nelegali narkotikų apyvarta. **Narkomanija, ypač paauglių ir jaunimo tarpe, tampa NACIONALINE NELAIME.** Nusikaltimų susijusių su narkotikais skaičius per 10 metų išaugo net dešimt kartų. Pasirodė naujos, stiprių narkotikų rūšys: heroinas, kokainas, sintetiniai narkotikai. Nelegalus narkotikų verslas tapo organizuotų nusikalstamų grupuočių veiklos objektu, daugėja pagrindinių narkotikų laboratorijų, daugelyje šalies miestų susiformavo prekybos narkotikais infrastruktūra. Narkotikai platinami mokyklose, pasilinksminimo įstaigose, gatvėse. Vyksta pinigų, gaunamų iš nelegalios narkotikų apyvartos, plovimas.

Per Lietuvą eina narkotikų gabenimo keliai, jungiantys Rytų ir Vakarų narkotikų platintojus. Jų tinklas siekia taip pat ir Skandinavijos šalis. Vis daugiau mūsų šalies piliečių užsienyje sulaikomi už narkotikų kontrabandą. Per dešimtmetį narkomanų skaičius Lietuvoje išaugo 8 kartus. Kai kuriuose šalies miestuose narkotikų vartojimas įgyja epidemijos pobūdį. Pasitaiko politikų, aktyviai propaguojančių narkotikų legalizavimo ir liberalizavimo idėjas.

Akivaizdu, kad narkomanijos epidemija nebus sustabdyta, jeigu valstybės aukščiausios institucijos nepadarys ryžtingo strateginio posūkio kovoje su narkotikų biznio pasauliu. Antraip Lietuva taps panaši į didžiulę narkomanų perpildytą ligoninę, katastrofiškai padaugės kriminalinių nusikaltimų, socialinių problemų.

Lietuva prisijungė ir ratifikavo Jungtinių Tautų 1961 m. “Dėl narkotinių priemonių”, 1971 m. “Dėl psichotropinių medžiagų” ir 1988 m. “Dėl kovos su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvarta” konvencijas narkotikų kontrolės srityje. Pastaruoju metu Lietuvos įstatymai derinami su Europos Sąjungos teisės aktais, tačiau Lietuvos narkotikų kontrolės įstatyminė bazė dar nepakankama, todėl reikia nedelsiant rengti ir tobulinti atitinkamus įstatymus.

Turime pripažinti, kad tokie narkotikai kaip heroinas, kokainas, sintetiniai narkotikai į Lietuvą įvežami per muitinės postus. Muitinė ir pasienio policija nekontroliuoja nelegalaus narkotikų įvežimo ir išvežimo iš Lietuvos. Šis darbas nedirbamas, nes nėra tam parengtų pareigūnų šios srities specialistų. Todėl narkotikų sulaikymai muitinėse ir pasienio postuose retenybė. **Tarptautinės narkotikų sulaikymo operacijos su kitomis valstybėmis nerengiamos. Problema yra ta, kad Lietuva tokioms operacijoms neturi atitinkamų tarnybų. Šalies operatyvinių tarnybų - policijos, muitinės, VSD, pasienio policijos - veikla nėra koordinuojama.** Sprendžiant nelegalios narkotikų apyvartos problemas, nemažai pastangų deda ir nuoširdžiai dirba policijos pareigūnai, specializuoti kovai su narkotikais. Tačiau šiandien, susiklosčius ypač sudėtingai situacijai nelegalios narkotikų apyvartos kontrolės srityje, teisėsaugos struktūrų pajėgos yra neadekvačios.

Narkotikų apyvartos situacijos neatitinka ir policijos kovai su nelegalia narkotikų apyvarta struktūra. Čia dirba gerokai per mažai pareigūnų. Kriminalinės policijos pajėgos kovai su narkotikais išskaidytos - dalis pareigūnų dirba Organizuoto nusikalstamumo tyrimo

tarnyboje, kita dalis - Kriminalinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje. Tai prieštarauja policijos centralizavimo principui, nes gyvenime ir darbo praktikoje tarp šių pareigūnų gali prasidėti konkurencija ir konfliktai. Specializuotiems pareigūnams vietose dažniausiai tenka tirti nusikaltimus, nesusijusius su narkotikais. Pareigūnai menkai aprūpinami specialiaja ryšių technika, programine įranga ir transportu. Turima kompiuterinė technika pasenusi. Dažnai patalpos neatitinka sanitarinių ir higienos reikalavimų. Pareigūnams, dirbantiems policijos komisariatuose, labai trūksta technikos ir transporto.

Tiek Seimas ir Vyriausybė, tiek ir Policijos departamento vadovybė neturi aiškios strategijos kovai su nelegalia narkotikų apyvarta.

Atkreipiame dėmesį, jog kaimyninės šalys bei Vakarų valstybės turi savarankiškas kovos su narkotikų platinimu TARNYBAS (biurus, centrus) su operatyvinio subjekto teisėmis (be kita ko jie turi ir slaptosios veiklos galimybes). Pavyzdžiui, Danijoje yra Narkotikų žvalgybos centras; JAV - DEA (Drug Enforcement Administration); Didžiojoje Britanijoje - NCIS (National Criminal Intelligence Service); Latvijoje - Narkotikų kontrolės biuras ir t.t.

Todėl ir Lietuvos teisėsaugos organai turi padaryti ryžtingą posūkį kovos su narkotikų platinimu srityje, jie turi **kompleksiškai įvertinti narkotikų grėsmę Lietuvos saugumui.**

Narkotikų vartojimas ir narkomanijos plitimas, ypač paauglių ir jaunimo tarpe, turi tapti aukščiausiųjų valstybės institucijų – Prezidento, Seimo ir Vyriausybės prioritetu. Situaciją neįmanoma pakeisti epizodiškomis akcijomis. Reikia surengti specialų Seimo posėdį, kuriame būtų svarstomos priemonės narkotikų plitimui stabdyti. Į posėdį reikia pakviesti valstybės institucijų bei visuomenės organizacijų atstovus.

Kreipiamės ir raginame Lietuvos Respublikos Prezidentą ir kitas aukščiausias valstybės institucijas ryžtis svarbiam žingsniui - remiantis kitų šalių pavyzdžiu ir patirtimi, įkurti Lietuvoje NEPRIKLAUSOMĄ KOVOS SU NARKOTIKŲ PLATINIMU TARNYBĄ (biurą, centrą) su operatyvinio subjekto teisėmis, atskiru finansavimu, tiesiogiai pavaldžią Respublikos Vyriausybei (analogišką STT).

Priimta 2000 m. lapkričio 4 d.

Posėdžio pirmininkas J.Tonkūnas; tel. 41 91 37